

Túrkeve Város Polgármestere
Túrkeve, Petőfi tér 1.

Az előterjesztést véleményezi:
Oktatási, ifjúsági, kulturális és sport bizottság

Beszámoló
a Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság 2023. évi munkájáról

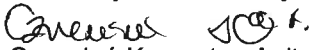
Tisztelt Képviselő-testület!

Dr. habil. Örsi Julianna, a Helyi Értéktár Bizottság elnöke elkészítette a Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság 2023. évi munkájáról szóló beszámolót, melyet változatlan formában terjesztünk a képviselő-testület elé.

Túrkeve, 2023. december 6.

Sallai Róbert Benedek
polgármester

Az előterjesztés törvényes:

Czuczíné Keresztes Anita
jegyző

218/2023.(XII.14.) sz. képviselő-testületi határozati javaslat
a Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság 2023. évi munkájáról szóló beszámolóról

Túrkeve Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság 2023. évi munkájáról szóló beszámolót elfogadja.

A Képviselő-testület megköszöni a Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság 2023. évben végzett munkáját.

Erről értesülnek:

1. A képviselő-testület tagjai
2. Polgármesteri Hivatal tisztségviselői

Beszámoló a Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság 2023. évi munkájáról

A Túrkevei Értéktár Bizottság a 2022-ben megkezdett munkáját ebben az évben is folytatta. A legnagyobb feladatot a túrkevei értékek számbavétele (a Megyei Értéktárba már korábban befogadott értékek anyagának a tanulmányozása, listázása, jelentőségének szakmai magyarázata) jelentette.

Az Értéktár összeállításának kiemelt szempontja a további munkához, hogy bekerüljenek, mint helyi értékek, amelyek a különböző országos nyilvántartásban (Országos Műemlékjegyzék, Műemlékjellegű objektumok, Kulturális értékek (régészet), Nemzeti Örökségek, UNESCO Magyar Nemzeti Szellemi Értékei, Hungarikumok, Természetvédelmi területek) szerepelnek. Ezek különböző törvények, rendeletek hatálya alá tartoznak. Ezen törvényi meghatározások alapján vettük számba a Túrkeven létrejött, keletkezett értékeket (műemlékek, műemlékjellegű épületek, tájvédelmi körzet a földrajzi képződmények, annak növényi és állatvilága, régészeti leletek, lelőhelyek, tárgyi és kulturális emlékek, szellemi termékek).

A.) Így elkészült a **helyi értékek meghatározási koncepciója**, amelyet a Túrkeve újságban megjelentettünk. Ez megjelenik a Kevi Kalendárium 2024. évi számában is. A témában egyébként a Bizottság elnöke több ismeretterjesztő, népszerűsítő cikket írt és tett közzé a helyi lapban az év folyamán. (Túrkeve újság, 2023. 8, 11, 12. hónap kivételével minden hónapban.) De cikkek jelentek mások tollából is, ha nem is hangsúlyozták, a rendezvény, az esemény kulturális értékét, de az ünneplés, szereplés leírását közzölték (Molnár Magdolna, Sallai R. Benedek, dr. Szabó Zoltán, Kézsmárki János stb.).

B.) A Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság további javaslatai

2022 őszén elkezdtek ellenőrizni a meglévő **műemlékek és műemlékjellegű épületek állapotát** (erről fotó is készült), majd ez a munka folytatódott 2023-ban is. A helyszíni bejárás eredményeként a következő megállapítást, esetleges javaslatot tettük:

- 1.) Viszonylag kevés városképileg és történelmileg jelentős épület maradt meg a településen. Ezeket őrizni kell.
- 2.) A tulajdonosokkal együttműködve lehetőleg biztosítani az állagmegőrzést, a látogathatóságot.

3.) A 20. században épült épületekből is szükséges jónéhányat a műemlékjellegű vagy műemlékjegyzékbe felvenni, felvetetni. Ennek első lépése, hogy a helyi értékek jegyzékében nyilvántartsuk és néhányat javasoljunk a megyei értéktárba (iskolák, városháza, parasztház, polgári-ház, patika stb.), majd következzen az országos nyilvántartásokba bekerülés kérése, esetleges törlése.

4.) A **tájvédelmi értékek** és a **régészeti emlékek** nyilvántartása érdekében szorosabb kapcsolatot célszerű tartani a tulajdonosokkal, üzemeltetőkkel (Körös-Maros Nemzeti Park, Damjanich János Múzeum)

5.) A szellemi értékek nyilvántartását bővíteni szükséges. Ehhez szorosabb kapcsolatot célszerű kiépíteni és tartani a még élő idősebb generációval.

6.) A **szellemi termékek** megbecsülésére nagyobb figyelmet kell fordítani. A helytörténeti és más, helyi alkotók által írt könyveket nyilván kell tartani és azt a könyvtárban állandó nyitott polcon szükséges bemutatni.

7.) A városunkban született/élt újítók/kulcsemberek újításait, szabadalmait, szakmai tevékenységét is össze lehetne gyűjteni és **adattárisba** rendezni.

8.) Szükséges összeállítani és nyilvánosságra hozni az egykori közszereplők (bírók-polgármesterek-tanácselnökök, jegyzők, orvosok, bábák, képviselők, iparosok, kiemelkedő mezőgazdászok (mintagazdaságok vezetői), kereskedők, civil szervezetek stb. jegyzékét és adattárisba rendezni.

9.) A **temetőinkben rejlő emlékeikre** is jobban kell figyelni. A temetőnyilvántartásokat szükséges tanulmányozni és neves emberek sírjait, kriptáit ugyancsak nyilvántartásba venni. Ezek gondozására oda kell figyelni és a leszármazottakkal felvenni a kapcsolatot. Ha már nincsenek leszármazottak, akkor az egykori munkáltatójukkal (iskolák, egyházak, önkormányzat, foglalkozási csoport, civil szervezet stb.) szükséges kapcsolatba lépni és az emlékek ápolására felhívni a figyelmüket. Az országos Nemzeti Örökség listán szereplő Hajdu László sírjának gondozása az önkormányzat feladata. A többi 48-as katona vagy akár a világháborús hősi halottak jegyzékét is el lehetne készíteni.

10.) Szükséges felülvizsgálni a temetőgondozással kapcsolatos szabályozást (sírhintók, síremlékek megszüntetése, sírmegváltás méltányossági szabálya stb.).

11.) A temetőkben és a városban található emlékek (a várostörténet szempontjából fontos szobor, emléktábla, sírkő tisztítását szükséges elvégezni, illetve a feliratait olvashatóvá tenni.

12.) A **helytörténeti kiadványok** a környező településekhez képest igen alacsony. Erre nagyobb figyelmet és támogatást kellene biztosítani, csakúgy, mint a **turisztikai kiadványokra** stb.

13.) A települési értékeket bemutatókiadványok, könyvek, képeslapok, térképek árusítását, programok népszerűsítését a városközpont valamely (alkalmas) épületében szükséges **iroda „Kunikum” megnyitásával** biztosítani kell. Ennek nyitvatartási idejét főleg idegenforgalmi idényben az igényeknek megfelelően kell alakítani.

14.) A város értékeinek a népszerűsítésére nagyobb gondot és pénzt kellene fordítani (kiadványok, szórólap, emléktárgyak készítése, kapcsolatépítés az országos és vármegyei médiával, turisztikai intézmények, szervezetekkel, programok népszerűsítése stb.).

15.) Jelenleg (évtizedek óta) a város elérhetőségét biztosító **autóbuszjáratok** nincsenek összhangban a vonatok érkezési, indulási idejével. Ennek a megoldása a turizmus fejlesztésnek fontos feltétele, ugyanakkor a helyi lakosság érdekeit is szolgálná.

Lehet, hogy soknak tartják az előbb felsorolt feladatokat, de ezzel növelnénk a város értékeinek a létrehozását, megbecsülését, hírét. Nem elég munkahelyet teremteni látványos beruházásokat a településre hozni. Szükséges az itt lakók kulturális és szellemi táplálékának a bővítése is.

C.) 2023. márciusában *Martfűn* a megyei, közvetlenebből a tiszántúli (nagykunsági és tiszazugi települések) **értékeinek bemutatása** volt. Egy gálaműsort rendeztek, ahol elsősorban magyarnóta és népdal előadók szerepeltek. Ugyancsak volt egy kiállítás, amelyen a települések a helyi tárgyi értékeket és a turisztikai kínálatához tartozó könyveket, aprónyomtatványokat mutatták be. A rendezvényen mi is szerepeltünk. (Czinder Valéria, Horváth Lajos énekeltek, Nagy Istvánné szakkörvezető a kézimunkáit vitte el a kiállításra, Luka Lajos pedig vesszőből font tárgyaival volt jelen. Megállapítottuk, hogy a többi településhez képest Túrkeve igen szegényes a turisztikai kínálatban. Nincs elég vonzerő a városban, legalább is a kiadványok, aprónyomtatványok, térképek, képeslapok, emléktárgyak nem állnak a rendelkezésünkre. (Szerényen megjegyzem, hogy a rendezvényen való részvételt sem támogatta a város.)

D.) 2023. áprilisban beadtuk a **Vármegyei értéktárba** a felterjesztésünket. Íme a lista:

javaslat	döntés
1.) Túzokdűrgés	kerüljön Helyi Értéktárba
2.) Túrkevei gyógyvíz	elfogadva

3.) Luka Lajos a Népművészet mestere

munkássága

elfogadva - beletartozik a Népművészek csoportba

4.) A kunhímzés túrkevei hagyománya elfogadva - beletartozik a kunhímzések csoportba

5.) Kunok hazája film és (rendező: Karácsony Sándor elfogadva

Kun képes krónika kiállítás

6.) Hegyfokj Kabos rom. kat. pap és meteorológus elfogadva

Túrkeve város Önkormányzata 2023. szeptember 14-én „Túrkeve város kultúrájáért és hagyományörzéséért-díjjal” ismerte el Luka Lajos, a Népművészet mestere és Nagy Istvánné kunhímző, a Népi Díszítőművészeti Kör vezetője munkáját a helyi népművészeti örökség tovább vitelében kifejtett munkájáért.

Az év folyamán tovább dolgoztunk a további felterjesztéseken.

E.) **Könyvkiadás:** Három könyv megjelentetését terveztük erre az évre: Túrkevei kincsek; Cókmók. Igaz mesék Túrkevéről; A második világháború emlékezete.

A **Túrkevei kincsek** -két nyelvű turisztikai könyv/füzet megjelentetése céljából pályázaton nagyon kevés összeget nyertünk. Ennek a támogatására továbbra és kérjük a város önkormányzatát. Egyéni támogatók felajánlását is kérjük.

Cókmók — Igaz mesék Túrkevéről könyv megjelentetésére pályáztunk, amelyre támogatást nyertünk. A könyv megjelentetése 2024-ben várható.

A **második világháború emlékezete:** A Gondolat kiadónak leadtam 400 oldal terjedelmű szöveget. Még 150-200 oldal hátra van, aminek összeállításán és a szerkesztésen folyamatosan dolgozom. A megjelenés 2024-ben várható.

F.) A **média** felhasználása a helyi értékek ismertetésére. A *Túrkeve* újságba több cikket írtam a helyi értékekről, ami meg is jelent. A *Redemptio* — Jászkunsági hagyományörző civil szervezetek lapja is több, túrkevével foglalkozó cikkemet is közölte. Az újság 25 éves évfordulóján találkozhattam a szerkesztővel, szerzőkkel és az olvasókkal Jászberényben.

A Jászkunság évkönyvben is van egy cikkem a helyi értékek témával kapcsolatban. Folyamatban van a *Jászkunság évkönyv* megjelentetése is, amelyben több túrkevei írás is van.

A vármegyei sajtóval nem sikerült élő kapcsolatot kialakítanom. Szathmáry István újságíró nyugdíjba menetelével megszakadt a kontaktus.

Pozitív eredmény viszont, hogy a *Kossuth rádió* három alkalommal is közzétette a túrkevei mondanivalómat. A *Duna Tv* stábja, pedig ajánlásomra ellátogatott a városunkba. Több helyszínen forgatott (Református Egyház, Vadász Pál Kiállítóterem, Madarász Károly Művelődési ház, Dinya József Militay – magángyűjteménye, Megváltó Patika, Pásztói legelő, Tűzokrezervátum). A műsor a Duna World-ben 2023. december 2-án kerül adásba. Riporter: Társi István. A bőséges túrkevei kínálat további műsorok készítésére is ösztönzi a média szerkesztőit és a riportert.

G.) Közös rendezvények, akciók, programok az önkormányzattal, civil szervezetekkel, kulturális intézményekkel

Túrkeve Város Önkormányzatával közösen rendeztünk két városi rendezvényt: *Redempciós ünnepség*, valamint a *Város napja*. Fő rendező a Városi Önkormányzat, a Túrkevei Kulturális Egyesület, partnerek: a JNSZ Megyei Tudományos Egyesület, helyi hagyományőrző szervezetek, szereplők: helytörténetszakértők, néptáncosok, énekesek, szavalók.

A Kevi fórumot nem sikerült megvalósítani, mivel a Keviek Találkozója elmaradt.

Mindent összegezve megállapíthatjuk, hogy a Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság erőn felül teljesítette a vállalt kötelezettségét. Hátráltató tényező volt, hogy a feladathoz semmiféle költséget nem rendelt a helyi önkormányzat. Bízunk abban, hogy a továbbiakban ez az elvárásunk teljesül és még eredményesebb munkát tudunk végezni a Város Örökségének megőrzéséért, népszerűsítéséért.

Túrkeve, 2023. november 21.

Dr. habil. Örsi Julianna
a Helyi Értéktár Bizottság elnöke